

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִפְּנֵי מָה עָמַד דְּרַבְרַבִּין נְטִירִין,
וְעָמַד דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִידָא הוּא לָא נְטִירִין. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, לָא דָּמִי מִסְכְּנָא לַעֲתִירָא. מִסְכְּנָא בְּעֵי
לְנִטְרָא דִּילִיָּה, עֲתִירָא לָא נְטִיר דִּילִיָּה, וְכָל שְׁכֵן
דִּישְׂרָאֵל, אֵינוֹן מִמְּלָכָא דְרַחִים קָשׁוּט וְדִינָא. וְדִינָא
קַדְמָאָה עָבִיד בְּגוּבְרִין דְּבִיתִיָּה, דְּבָעֵי דְאֵינוֹן לְהוֹנוּ
נְטִירִין מִחֲטָאָה יִתִּיר מִכְּלָהוּ הָדָא הוּא דְכֹתִיב, (עמוס
3) רַק אֶתְכֶם יִדְעֵתִי מִכָּל מִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי נָפֵק לְאֹרְחָא, וַהֲוָה רַבִּי אַחָא בַר יַעֲקֹב
אֲזִיל עִמֵּיהּ, עַד דַּהּוּוּ אֲזִילִי, שְׁתִּיק רַבִּי יוֹסִי,
וַהֲרַהֵר בְּמַלְוֵי דְעֵלְמָא. וְרַבִּי אַחָא הֲרַהֵר בְּמַלְוֵי
דְּאֹרְיִיתָא. (עַד דַּהּוּוּ אֲזִילִי) חָמָא רַבִּי יוֹסִי חַד חוּיָא,
דַּהּוּוּ רַהִיט אַבְתְּרִיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אַחָא,
חַזִּית תַּאי חוּיָא דְרַהִיט אַבְתְּרָאִי. אָמַר לִיָּה רַבִּי
אַחָא, אָנָּא לָא חֲמִינָא לִיָּה. רַהִט רַבִּי יוֹסִי וַחֲוִיָּא

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

מִכְּלָם. וְהוּוּ שְׁכֵתוּב (עמוס a) רַק אֶתְכֶם
יִדְעֵתִי מִכָּל מִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי יִצָּא לְדַרְדָּא, וַהֲוָה רַבִּי אַחָא בַר
יַעֲקֹב הוֹלֵךְ עִמּוֹ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, שְׁתַּק
רַבִּי יוֹסִי וַהֲרַהֵר בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם, וְרַבִּי
אַחָא הֲרַהֵר בְּדַבְרֵי תוֹרָה. (עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים)
רָאָה רַבִּי יוֹסִי נֶחֱשׂ אַחַד שֶׁהָיָה רִץ
אַחֲרָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אַחָא, רָאִיתָ

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִפְּנֵי מָה הָעָם שָׁל
הַגְּדוֹלִים שְׁמוּרִים, וְעָמְדוּ שָׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֵינָם שְׁמוּרִים? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין
דוּמָה עָנִי לְעִשִׂיר. הָעָנִי צְרִיךְ לְשׁוּמַר אֶת
שָׁלוֹ, הָעִשִׂיר לָא שׁוּמַר אֶת שָׁלוֹ. וְכָל
שְׁכֵן שׁוּיִשְׂרָאֵל הֵם מִמְּלֶךְ שְׁאוּהֵב אֶמֶת
וְדִין, וְדִין רַאשׁוֹן עוֹשֶׂה בְּאֲנָשֵׁי בֵיתוֹ,
שְׂרוּעָה שֶׁהֵם יְהִיוּ שְׁמוּרִים מִחֲטָא יוֹתֵר

אֲבִתְרוּי. נָפַל רַבִּי יוֹסִי, וְדָמָא שְׁתַּת וְנָתַת מִחוּטְמוּי,
שָׁמַע דְּחִזּוּ אֲמַרִין, רַק אֲתַכֶּם יַדְעֵתִי מְכַל מוֹשְׁפָחוֹת
הָאֲדָמָה וְגוֹ', אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וּמָה עַל שְׁעֵתָא חָדָא
כֵּךְ, מָאן דְּמִתְיַאֲשׁ מִנָּה עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

פְּתַח וְאָמַר, (דברים ב') כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּרַכְךָ בְּכָל
מַעֲשֵׂה יָדְךָ יִדַע לְכַתֹּךְ וְגוֹ' הַמּוֹלִיכְךָ וְגוֹ',
נָחַשׁ שָׂרְף וְעַקְרָב וְגוֹ', נָחַשׁ שָׂרְף לָמָּה חָבָא. אֵלֶּא,
לְקַחַת עוֹנֵשָׁן מִיִּשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן שְׁמֵת־פְּרָשִׁין מִן עֵץ
הַחַיִּים. דְּכַתִּיב, (דברים ל') כִּי הוּא תִיָּד וְאוֹרְךָ יָמִיד.

תָּא חֲזִי, אָמַר רַבִּי תִיָּא, כְּתִיב (משלי י"ג) חוֹשֶׁךְ שָׁבְטוּ
שׁוֹנֵא בְּנוֹ וְגוֹ'. וְכַתִּיב (מלאכי א') אֶהְבֵּתִי אֲתַכֶּם
אָמַר ה'. וְכַתִּיב, (מלאכי א') וְאֵת עֲשׂוֹ שְׁנֵאתִי. מַהוּ
שְׁנֵאתִי, דְּכַתִּיב חוֹשֶׁךְ שָׁבְטוּ שׁוֹנֵא בְּנוֹ. כְּלוּמַר
שְׁנֵאתִי אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן חֲשַׁכְתִּי שִׁבְט מִהֶם, כָּל שְׁכֵן

לשון הקודש

בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדְךָ יִדַע לְכַתֹּךְ וְגוֹ' הַמּוֹלִיכְךָ
וְגוֹ', נָחַשׁ שָׂרְף וְעַקְרָב וְגוֹ'. נָחַשׁ שָׂרְף
לָמָּה כָּאֵן? אֵלֶּא לְקַחַת עוֹנֵשָׁם מִיִּשְׂרָאֵל
כָּל זְמַן שְׁפּוֹרְשִׁים מֵעֵץ הַחַיִּים, שְׁכַתוּב
כִּי הוּא תִיָּד וְאוֹרְךָ יָמִיד.

כֵּא רָאָה, אָמַר רַבִּי תִיָּא, כְּתוּב (משלי יג)
חוֹשֶׁךְ שָׁבְטוּ שׁוֹנֵא בְּנוֹ וְגוֹ', וְכַתוּב (מלאכי
א) אֶהְבֵּתִי אֲתַכֶּם אָמַר ה', וְכַתוּב וְאֵת
עֲשׂוֹ שְׁנֵאתִי. מַה זֶה שְׁנֵאתִי? שְׁכַתוּב

אֵת הַנְּחָשׁ הַזֶּה שָׂרֵץ אַחֲרָי? אָמַר לוֹ רַבִּי
אֲחָא, אֲנִי לֹא רָאִיתִי אוֹתוֹ. רִין רַבִּי יוֹסִי,
וְהַנְּחָשׁ אַחֲרָיו. נָפַל רַבִּי יוֹסִי וְדָם שְׁתַּת
וַיֵּרַד מִחוּטְמוּ. שָׁמַע שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, רַק
אֲתַכֶּם יַדְעֵתִי מְכַל מוֹשְׁפָחוֹת הָאֲדָמָה
וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וּמָה עַל שְׁעֵה אַחַת
כֵּךְ – מִי שְׁמִתְיַאֲשׁ מִמֶּנָּה עַל אַחַת פְּמָה
וְכַמָּה.

פְּתַח וְאָמַר, (דברים ב) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּרַכְךָ

וְכָל שָׁפָן תִּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְדָלָא בָּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא דִּיתְפָּרְשׁוֹן מֵעֵץ תְּחִיִּים אֲפִילוּ רַגְעָא חָדָא.

וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ. יָהֵב לְהוֹן עֵיטָא, לְמַעַבְדַּ עֲמַהוֹן
 בִּישָׂא. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, יַדְעִין הוּוּ מְצָרָאֵי

בְּאַצְטִיגְנִינֹת דְּלַהוֹן, שְׁסוּפֹן לְמַלְקֵי בְּגוֹן יִשְׂרָאֵל,
 וְלִכְדֵּי אֲקָדִים שׁוֹלְטָנָא דְּלַהוֹן, לְמַעַבְדַּ עֲמַהוֹן בִּישָׂא.

רַבִּי יִצְחָק פָּגַע בְּהַהוּא טוּרָא, וְחָמָא חַד בַּר נָשׁ
 דְּהָהוּא נָאִים תְּחוֹת חַד אֵילָן. יְתִיב תַּפְּן,

אַדְהָהּ יְתִיב, חָמָא אַרְעָא דְּמַתְחַלְחָלָא, וְאַתְפַּר
 הַהוּא אֵילָנָא, וְנַפְל, וְחָמָא בְּקִיעֵין גּוּפִין בְּאַרְעָא,

וְאַרְעָא סְלִקָא וְנַחְתָּא.

אַתְעַר הַהוּא גַבְרָא, צְוּחַ לְקַבְלִיהַ דְּרַבִּי יִצְחָק,
 וְאָמַר לִיהַ יוּדָאֵי יוּדָאֵי, בְּכִי וְנָהִים,

דְּהַאֲדִינָא מְקִימִין בְּרַקִּיעָא חַד רַבְרָבָא מְמַנָּא

לשון הקודש

הַשְּׁלִיט שְׁלָהֶם לַעֲשׂוֹת עִמָּם רַע.

רַבִּי יִצְחָק פָּגַשׁ בְּאוֹתוֹ הַר, וְרָאָה אִישׁ
 אֶחָד יֹשֵׁן תַּחַת הָאֵילָן. יָשָׁב שָׁם. עַד
 שִׁנְשָׁב, רָאָה שְׁהָאֲרִץ מַתְחַלְחָלַת, וְנִשְׁבַּר
 אוֹתוֹ אֵילָן וְנַפְל, וְרָאָה בְּקִיעִים וְגַמּוֹת
 בְּאַרְצֵן, וְהָאֲרִץ עוֹלָה וְיוֹרְדַת.

הַתְּעוֹרָר אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְצוּחַ כְּגַגְד רַבִּי
 יִצְחָק וְאָמַר לוֹ: יְהוּדֵי יְהוּדֵי, תִּבְכְּהוּ
 וְתַנְהֶם, שְׁעַכְשׁוּ מַעֲמִידִים בְּרַקִּיעַ גְּדוֹל

חוּשְׁדֵי שְׁבִטוֹ שׁוּנָא כְּנוּ, כְּלוּמַר שְׁנֵאֲתֵי
 אוֹתוֹ, וְעַל בֶּן חֲשִׁבְתֵי שְׁבִט מַהֶם. כָּל
 שָׁפָן וְכָל שָׁפָן תִּלְמִידֵי חֲכָמִים שְׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לֹא רוּצָה שְׁיִפְרְשׁוּ מֵעֵץ תְּחִיִּים
 אֲפִילוּ רַגְעָא אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ, נָתַן לָהֶם עֲצָה לַעֲשׂוֹת
 עִמָּהֶם רַע. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, יוּדְעִים הָיוּ
 הַמְצָרִים בְּאַצְטִיגְנִינֹת שְׁלָהֶם שְׁסוּפֶם
 לְלִקּוֹת בְּגַלְל יִשְׂרָאֵל, וְלִכְנֵן הַקְדָּיִם

שְׁלֹטְנָא עֲלָאָה, וְהוּא זְמִין לְמַעְבַּד עִמְכוֹן בִּישׁ
סְגִי, וְהֵאֵי רַגְשָׁא דְאַרְעָא בְּגִינִיכוֹן תְּוּה. דְּכָל
זְמַנָּא דְרַגְשָׁא אַרְעָא, כַּד קָם מְמַנָּא, דִּיעֲבִיד
עִמְכוֹן בִּישָׂא.

תְּוּוּה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וְדָאֵי כְּתִיב, (משלי ל')
תַּחַת שְׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ, וְכְתִיב תַּחַת
עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ. מְמַנָּא דִּהְוָה (מְמַנָּא) תַּחֲזוֹת שְׁלֹטְנָא
אַחְרָא, וּמְלִיךְ, וְיַתְּבִין לִיה שְׁלֹטְנָא, וְכָל שְׁכֵן
כַּד שְׁלִיט בְּיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲמָא בַר גּוֹרִיָּא, כַּד אָנַח לְיִשְׂרָאֵל תַּחֲזוֹת
שְׁלֹטְנוֹתָא דְאֻמִּין, יְתִיב וְגַעֵי וּבְכִי, הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, (ירמיה י"ג) בְּמִסְתָּרִים תִּכְבֶּה נַפְשִׁי. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, בְּמִסְתָּרִים דְּזוֹקָא.

רַבִּי יְהוּדָה עָאֵל לְגַבִּיהַ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשַׁכְּחִיהַ

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

שְׁלֹטוֹן אַחַר וּמְלִיךְ, וְנִתְּנָו לּוֹ שְׁלֹטוֹן, וְכָל
שְׁכֵן כְּשִׁשׁוֹלֵט בְּיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲמָא בַר גּוֹרִיָּא, כְּשֶׁהִנִּיחַ אֶת
יִשְׂרָאֵל תַּחַת שְׁלֹטוֹן הָאֻמוֹת, יָשָׁב וְגַעֵה
וּבְכָה. זֶהוּ שְׁכִתּוּב (ירמיה יג) בְּמִסְתָּרִים
תִּכְבֶּה נַפְשִׁי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּמִסְתָּרִים
דְּזוֹקָא.

רַבִּי יְהוּדָה נִכְנַס אֵל רַבִּי אֶלְעָזָר וּמֵצָאוּ

מְמַנָּה אַחַד שְׁלִיט עֲלִיוֹן, וְהוּא עֲתִיד
לַעֲשׂוֹת עִמְכֶם הַרְבֵּה רַע, וְרַעֲיִדְתָּ
הָאֲדָמָה הַזֹּאת הִיטָהּ בְּגַלְלָכֶם. שְׁכָל פְּעַם
שְׂרוּעֵדַת הָאֶרֶץ, כְּשֶׁקָם מְמַנָּה שִׁנְעֵשָׂה
עִמְכֶם רַע.

תְּמַנָּה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וְדָאֵי כְּתוּב (משלי)
(כ) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ, וְכְתוּב תַּחַת
עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ. מְמַנָּה שְׁהִיָּה (מְמַנָּה) תַּחַת

דַּהֲוָה יְתִיב, וַיְדִיחַ בְּפִימִיָּהּ, וַהֲוָה עָצִיב. אָמַר לִיָּהּ,
 בְּמֵאֵי (דף י"ח ע"א) קָא עָסִיק מַר. אָמַר לִיָּהּ דְּכִתְיִב, (משלי
 ט"ז) בְּאֹזַר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. אִי טַרְנָא עָצִיב, וְכָל שְׁכֵן
 דְּנָעֵי וּבְכֵי, שְׁמֵשׁוּי מָאֵי עֲבָדֵי, הָדָא הוּא דְּכִתְיִב,
 (ישעיה ל"ג) הֵן אֲרָאֲלֵם צָעֲקוּ חֲצָה. מָאֵי חֲצָה. מְרִיחֹן
 בְּגוּ, וְאִינוּן לְבַר. מְרִיחֹן בְּכַתְּי בְּנָאֵי, וְאִינוּן בְּכַתְּי
 בְּרָאֵי. כַּתְּי בְּנָאֵי מָאֵי אִינוּן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִינוּן
 מֵעֲשָׂרָה כְּתָרֵי מַלְכָּא.

מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם מַר יִבְכְּיוּן, וְכִי יֵשׁ מִלְּאֲכֵי שְׁאִינָם
 שְׁלֵם שְׁלוֹם. אָמַר לִיָּהּ אֵין. תָּא חֲזֵי, אִית
 מְאָרֵי דְּדִינָא קְשִׁיא, וְאִית מְאָרֵי דְּדִינָא דְּלֹא קְשִׁיא,
 וְאִית מְאָרֵי דִינָא (רַבִּינָא) וְרַחֲמֵנוּתָא. וְאִית מְאָרֵי
 דְּרַחֲמֵנוּתָא דְּלִית בְּהוּ דִינָא כְּלָל. וְאֵלִין אֲתַקְרוּן
 מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם. וְעַל אִינוּן דְּלִתְתָּא, כְּתִיב, (ישעיה נ')
 אֲלִבְיַשׁ שָׁמַיִם קִדְרוֹת וְשָׁק אֲשִׁים כְּסוּתָם. וְכִתְיִב

לשון הקודש

הַפְּנִימִיִּים? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתָם
 מֵעֲשָׂרָה כְּתָרֵי הַסֵּלֶךְ.
 מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם מַר יִבְכְּיוּן, וְכִי יֵשׁ
 מִלְּאֲכֵי שְׁאִינָם שְׁלֵם שְׁלוֹם? אָמַר לוֹ, בְּן.
 בֵּא רְאֵה, יֵשׁ בְּעַלֵי דִין קְשָׁה, וְיֵשׁ בְּעַלֵי
 דִין לֹא קְשָׁה, וְיֵשׁ בְּעַלֵי דִין (רַפְּחָ) וְרַחֲמִים,
 וְיֵשׁ בְּעַלֵי רַחֲמִים שְׁאִין בְּהֵם דִין כְּלָל,
 וְאֵלֶּה נִקְרְאוּ מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם, וְעַל אוֹתָם

שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב וַיְדוּ בְּפִיו, וְהִיָּה עָצוּב. אָמַר
 לוֹ, בְּמָה עוֹסֵק מַר? אָמַר לוֹ, שְׁכָתוּב
 בְּאֹזַר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. אִם הָאֲדוּן עָצוּב,
 וְכָל שְׁכֵן שְׁגוּעָה וּבּוֹכָה - מָה יַעֲשׂוּ
 שְׁמֵשׁוּי? זְהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה א) הֵן אֲרָאֲלֵם
 צָעֲקוּ חֲצָה. מָה זֶה חֲצָה? שְׁאֲדוּנָם בְּפְנִינָם,
 וְהֵם בְּחֹזֵן. אֲדוּנָם בְּכַתְּיִם הַפְּנִימִיִּים, וְהֵם
 בְּכַתְּיִם הַחִיצוֹנִיִּים. מִי הֵם כְּתִיִּים

(ישעיה ל"ד) וְנִמְקוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם.

אִי הָכִי, כָּל אֵינוֹן שׁוֹלְטָנִין דְּמִמְנָן עַל שְׂאֵר עַמּוּיָן,
כַּד תְּמָאן לְמַרְיָהוֹן עָצִיב, לְמָאִי עַבְדִּין פְּרוּכָא
לְבַנּוּהִי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לָא עַבְדֵי אֶלָּא מָאִי
דְּאִתְפְּקְרוּ, וְרַעוּתָא דְּמַרְיָהוֹן עַבְדִּין.

רַבִּי הוֹסְתָאִי אָמַר בְּעַדְנָא דְּאִתְמַסְרָן בְּנוֹי
דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיד הוּא, לְשׁוֹלְטָנֵי עַמּוּיָן,
מִתְבַּנְּפִין תְּרִיסַר בְּתֵי דִינִין, וּמְשַׁתְּקֵעֵן גּוֹ תְּהוּמָא
רַבָּה, גָּעִי טַרְנָא, גָּעִין, וְרַהִיטָן (נ"א תְּרִיסִין) וְנַחְתִּין תְּרִין
דְּמַעִין לְשִׁקְיָעָא דִּימָא רַבָּה, הָדָא הוּא דְּכִתְיב (תהלים
ל"ו) מוֹשֶׁפֶטִיךְ תְּהוֹם רַבָּה. וּמִתְגַּלְגְּלָן עַלְאִין לְתַתָּא,
אִתְבְּקֵעֵן תְּתָאִין, וְנַחְתִּין מָאִתָּן וְאַרְבַּעִין דְּרַגִּין הָדָא
הוּא דְּכִתְיב, (עמוס ג') אַרְיָה שָׂאֵג מִי לֹא יִירָא.

לשון הקודש

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁלְטֵי הַעַמּוּיָם,
מִתְבַּנְּסִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּתֵי דִין וְנִשְׁקָעִים
לְתוּךְ תְּהוֹם רַבָּה. גּוֹעָה הָאֲדוּן, גּוֹעִים
וְרַעִים (בְּעַלֵי מַגְנִים), וְיִוְרְדוּת שְׁתֵּי דְמַעוֹת
לְשַׁקֵּעַ שַׁל הַיָּם הַגְּדוֹל, זְהוּ שְׁכִתּוּב (תהלים
ל"ו) מוֹשֶׁפֶטִיךְ תְּהוֹם רַבָּה. וּמִתְגַּלְגְּלִים
עַלְיוֹנִים לְמַטָּה, מִתְבְּקָעִים הַתְּחַתּוֹנִים,
וְיִוְרְדִים מָאִתָּם וְאַרְבַּעִים דְּרַגּוֹת. זְהוּ
שְׁכִתּוּב (עמוס ג') אַרְיָה שָׂאֵג מִי לֹא יִירָא.

שְׁלֻמְטָה כְּתוּב (שם א) אֶלְבִּישׁ שָׁמַיִם
קְדָרוֹת וְשַׁק אֲשִׁים כְּסוּתָם, וְכְתוּב (שם לד)
וְנִמְקוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם.
אִם כֵּן, כָּל אוֹתָם שְׁלִיטִים הַמְּמַנִּים עַל
שְׂאֵר הַעַמּוּיָם, כְּשִׁרְוּאִים אֵת אֲדוּנָם
עָצוּב, לְמָה עוֹבְדִים בְּפֶרֶךְ עִם בְּנוֹי? אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵינָם עוֹשִׂים אֶלָּא מַה
שְׁהַעֲמוּוּ, וְרַצּוֹן אֲדוּנָם הֵם עוֹשִׂים.
רַבִּי הוֹסְתָאִי אָמַר, בְּזִמְנֵן שְׁגַמְסָרִים בְּנוֹי

תָּנָא, בְּשַׁעֲתָא דְמָסַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל
 לְשָׂרָא דְמִצְרָאִי, גָּזַר עָלֵיהּוּ שְׁבַע גְּזֵרוֹת,
 שְׂיִשְׁעֵבְדוּ בְּהוֹן מִצְרָאִי. הָדָא הוּא דְכִתְיָב, (שְׁמוֹת א')
 וַיִּמְרְרוּ אֶת תַּיְיָהֶם בְּעִבּוּדָה קָשָׁה בְּחוּמָר וּבְלִבְנִים
 וְגו'. וְלִקְבִלְיָהוֹן שְׁבַעָה לְטָב, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ,
 וַיִּשְׂרְצוּ, וַיִּרְבוּ, וַיַּעֲצְמוּ, בְּמָאֵד, מְאֹד, וַתִּמְלֵא
 הָאָרֶץ אוֹתָם.

הָבָה גְּתַחֲפָמָה לוֹ. (שְׁמוֹת א') רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אֵין הָבָה
 אֵלָא לְשׁוֹן הַזְּמָנָה, לְמַעַבְדַּ דִּינָא. כְּמָה דְאֵת
 אָמַר, (בְּרֵאשִׁית י"א) הָבָה גִּרְדָּה. (שְׁמוּאֵל א', י"ד) הָבָה תְּמִים.
 אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָבָה כּוּלָם, לְשׁוֹן הַסְּפָמָה וְהַזְּמָנָה.
 כְּמוֹ (בְּרֵאשִׁית י"א) הָבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר. (שׁוֹפְטִים כ') הָבוּ לָכֶם
 עֲצָה. (תְּהִלִּים כ"ט) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים.

רַבִּי יֵצְחָק אָמַר, הָבָה גְּתַחֲפָמָה לוֹ נְהִי בְּהַסְּפָמָת
 דִּינָא לְגַבִּיָּה. פֶּן יִרְבֶּה, וְרוּחַ הַקְּדָשׁ אוֹמְרָת

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

הָבָה אֵלָא לְשׁוֹן הַזְּמָנָה לַעֲשׂוֹת דִּין, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית י"א) הָבָה גִּרְדָּה. (שְׁמוּאֵל א' י"ד)
 הָבָה תְּמִים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָבָה – כָּלָם
 לְשׁוֹן הַסְּפָמָה וְהַזְּמָנָה, כְּמוֹ הָבָה נִבְנָה
 לָנוּ עִיר. (שׁוֹפְטִים כ') הָבוּ לָכֶם עֲצָה. (תְּהִלִּים כט)
 הָבוּ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים.

רַבִּי יֵצְחָק אָמַר, הָבָה גְּתַחֲפָמָה לוֹ נְהִיָּה
 בְּהַסְּפָמָת הַדִּין אֱלִיו. פֶּן יִרְבֶּה, וְרוּחַ

שְׁנֵינּוּ, בְּשַׁעֲהַ שְׁמָסַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶת יִשְׂרָאֵל לְשָׂר מִצְרַיִם, גָּזַר עֲלֵיהֶם
 שְׁבַע גְּזֵרוֹת שְׂיִשְׁעֵבְדוּ בְּהֶם הַמִּצְרַיִם, וְהוּ
 שְׁכַתּוֹב וַיִּמְרְרוּ אֶת תַּיְיָהֶם בְּעִבּוּדָה קָשָׁה
 בְּחֹמֶר וּבְלִבְנִים וְגו'. וּכְנִגְדָם שְׁבַע לְטוֹב
 – וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ
 בְּמָאֵד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אוֹתָם.

הָבָה גְּתַחֲפָמָה לוֹ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אֵין